

JANUARI 2006 | NUMMER 2

Arbeidsmarktonderzoek beroepsgoederenvervoer en logistieke dienstverlening 1
 WVA-startkwalificatie 2
 Evaluatie ETF-activiteiten in Bulgarije 2
 Concurrentiepositie MKB 2
 Vraagtekens bij toestemmingsvereiste geneesmiddelen 3
 Monitoring sectorale budgetsteun 3
 CWI Arbeidsmarktprognoses 2005-2010 4
 Kosten per SW-plaats 4
 Publicaties en boekbijdragen 4
 Congresbijdragen 4
 Evenementen 4

SOCIALE ECONOMIE

► SEOR houdt zich bezig met maatschappelijke vraagstukken die om praktische oplossingen vragen. Dergelijke vraagstukken zijn lang niet altijd als specifiek economische vraagstukken te zien. Dit geldt zeer zeker voor arbeidsvraagstukken en vraagstukken op het terrein van maatschappelijke ongelijkheid.

Verskillende disciplines, in het bijzonder economie en sociologie houden zich hiermee bezig. Hoewel een benadering vanuit

een geïntegreerde theorie die inzichten uit beide disciplines combineert aantrekkelijk lijkt, is deze in de praktijk weinig vruchtbaar. Beter is vraagstukken vanuit de eigen discipline te benaderen met erkenning van de beperkingen hiervan en met de bereidheid inzichten vanuit andere disciplines in het eigen onderzoek mee te nemen. Dit is de benadering die SEOR kiest. Dat hiermee een type onderzoek ontstaat dat buiten de mainstream van de bestaande disciplines valt is voor toegepast onderzoek geen groot probleem (voor academische onderzoekers overigens vaak wel).

We hanteren voor dit type onderzoek, waarin sociale elementen in economisch getint onderzoek worden meegenomen, de term sociale economie. Daarbij valt aan te tekenen dat het begrip 'social economics' dat men in literatuur tegen komt, een andere betekenis heeft. Daarbij bestudeert men bijvoorbeeld verschijnselen zoals hypes waarbij mensen elkaar navolgen. Het is overigens zeker niet uit te sluiten dat een verbinding tussen beide vormen van 'sociale economie' kan worden gelegd.

Tot voor kort opereerde binnen de Erasmus Universiteit het onderzoeksinstituut ISEO dat zich bij uitstek bezighield met vraagstukken op het snijvlak van economie en sociologie. Sociale ongelijkheid en de positie van minderheden vormden hierbij de kernthema's. ISEO is inmiddels een cluster geworden binnen SEOR. Gezien de gedeeltelijke overlap met arbeidsvraagstukken is er nauwe samenwerking met het cluster arbeidsmarkt. Maar het thema sociale economie is breder dan enkel arbeidsmarkt. SEOR-ISEO beheert verder de data uit de Survey Sociale Positie en Voorzieningen-gebruik Allochtonen (SPVA). Als centraal onderzoeksthema voor SEOR-ISEO zien we het gebruik van voorzieningen op verschillende terreinen als sociale zekerheid, zorg, huisvesting en onderwijs, waarbij er veelal een verband met inkomen en arbeid zal zijn.

Jaap de Koning

Arbeidsmarktonderzoek beroepsgoederenvervoer en logistieke dienstverlening

DIT ONDERZOEK VINDT PLAATS IN OPDRACHT VAN VTL, KENNIS EN EXPERTISECENTRUM VAN DE BRANCHE. VTL IS ONDER MEER VERANTWOORDELIJK VOOR DE WETTELIJKE TAKEN OP HET GEBIED VAN DE BEROEPSPRAKTIJKVORMING EN BIEDT TRAININGEN EN CURSUSSEN AAN.

Het onderzoek is bedoeld om de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt te monitoren en actuele arbeidsmarktinformatie op te leveren, over conjuncturele en structurele ontwikkelingen in de branches. Het gaat dan om gegevens over werkgelegenheid, vacatures en in-, door- en uitstroom van personeel, zoveel mogelijk verbijzonderd naar functiegroepen en aard van de dienstverlening. Verwachte ontwikkelingen in bedrijvigheid en werkgelegenheid worden gepeild bij werkgevers. Daarnaast is er aandacht voor de individuele kenmerken van werkenden, zoals leeftijd en geslacht en de positie van doelgroepen als arbeidsgehandicapten, ouderen en etnische minderheden. Verder worden de ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsscholing en beroepspraktijkvorming van leerlingen en stagiaires in kaart gebracht. Dit omvat ook een peiling van de verwachte investeringen in

bedrijfsopleidingen. Jaarlijks is er aandacht voor één of meer actuele beleidsrelevante thema's. Dit jaar is bijzonder gekeken naar de mobiliteit en inzetbaarheid van personeel en de invloed van leeftijd daarop. Tevens is de situatie op het gebied van medezeggenschap in kaart gebracht.

Het onderzoek maakt zoveel mogelijk gebruik van bestaande statistische gegevens en andere informatie. Via enquêtes onder werkgevers en werknemers wordt aanvullend de noodzakelijke informatie verzameld. Het gaat dan in het bijzonder om (kwalitatieve) informatie over personeelsbeleid, scholing en andere relevante achtergrondvariabelen.

Jaarlijks worden afzonderlijke rapportages opgesteld voor het beroepsgoederenvervoer over de weg, de logistieke dienstverlening en het onderzoek onder werknemers. Daarnaast *vervolg op pagina 2* ►

WVA- startkwalificatie

- ▶ Een diploma van het HAVO/VWO of MBO wordt door het beleid als minimum gezien om op de arbeidsmarkt te kunnen slagen. Maar meer dan een kwart van de beroepsbevolking heeft een dergelijke startkwalificatie niet. De WVA-startkwalificatie tracht te bevorderen dat werkgevers werklozen zonder startkwalificatie aannemen en hen tot dit niveau scholen. Daartoe kunnen werkgevers een fiscale afdrachtskorting van maximaal 1500 euro krijgen voor elke voormalig werkloze die zij in staat stellen een startkwalificatie te behalen. Van deze maatregel is tot nu toe echter nauwelijks gebruik gemaakt. Uit het door SEOR in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid uitgevoerde onderzoek blijkt dat onbekendheid met de maatregel hiervan een belangrijke oorzaak is. Maar ook lijkt de behoefte aan de maatregel beperkt. Waar het gebruik zich momenteel beperkt tot enkele honderden voormalig werklozen zou bij maximale bekendheid dit aantal wellicht kunnen oplopen tot enkele duizenden.

Door het kwalitatieve karakter van het onderzoek kunnen geen harde uitspraken worden gedaan over de effecten van de maatregel. De indruk bestaat dat de maatregel weinig effect heeft op het aannemen van werklozen, maar wel enig effect heeft op de scholingsbereidheid van werkgevers.

Publicatie: <http://www.minszw.nl>

Contactpersoon : Jaap de Koning ◀

- ▶ *Vervolg van de voorpagina*
wordt een rapportage opgesteld waarin de ontwikkelingen in de branches worden geplaatst in de context van de macro-economische ontwikkelingen. In deze rapportage wordt tevens een regionale analyse van de ontwikkelingen gemaakt. De rapportages worden uitgegeven door VTL en zijn daar te verkrijgen.
Contactpersoon: Kees Zandvliet ◀

Evaluatie ETF- activiteiten in Bulgarije

- ▶ De European Training Foundation (ETF) is al meer dan 10 jaar actief in Oost Europa. ETF ondersteunt er de ontwikkeling van het beroepsonderwijs, de vakscholing en andere aspecten van het werkgelegenheidsbeleid. Vorig jaar startte ETF een serie evaluaties van haar landenactiviteiten. De eerste evaluatie van dit type betreft Bulgarije en is uitgevoerd door SEOR. Tijdens de evaluatie hebben SEOR experts interviews gehouden met ETF-medewerkers en met Bulgaarse belanghebbenden in ETF projecten die in de periode 1995-2004 zijn uitgevoerd. Onder de geïnterviewde personen waren vertegenwoordigers van het Ministerie van Sociale Zaken en het Ministerie van Onderwijs (de belangrijkste counterparts van ETF), het Ministerie van Economische Zaken, de EU-Delegatie in Bulgarije, de Kamer van Koophandel, de

Vakbonden en onafhankelijke onderzoeksbureaus. Op basis van de verkregen informatie uit de interviews en van projectdocumentatie is een totaalbeeld van de ETF activiteiten in Bulgarije gereconstrueerd en zijn de resultaten van deze activiteiten op een rijtje gezet. In totaal zijn meer dan 20 projecten en activiteiten geëvalueerd. Verder is nagegaan wat het effect van de activiteiten is geweest op het Bulgaarse systeem van beroepsonderwijs en vakscholing, waarbij rekening is gehouden met de Bulgaarse context. Over het geheel genomen is de bijdrage van ETF als positief beoordeeld. Op enkele onderdelen zijn kritische kanttekeningen gemaakt en zijn aanbevelingen voor verbetering gedaan.
Rapport: Bulgaria Country Evaluation, CFT/04/ETF/0054
Contactpersoon: Katja Korolkova ◀

Concurrentiepositie MKB

- ▶ SEOR heeft in opdracht van MKB-Nederland en ABN-AMRO de concurrentiepositie van het Nederlandse MKB in kaart gebracht ten opzichte van de andere EU-landen. Het MKB opereert in toenemende mate in een internationaliserende omgeving. De toetreding van nieuwe EU-lidstaten speelt hierbij een belangrijke rol. Dit levert meer exportkansen, maar ook meer concurrentie op. Het Nederlandse MKB heeft een groot potentieel aan onbenutte exportkansen. Benutting van deze kansen is voor de Nederlandse economie van groot belang. Of exportkansen benut worden is

afhankelijk van twee factoren. In de eerste plaats is van belang met welke externe omstandigheden het MKB geconfronteerd wordt. In de tweede plaats speelt het ondernemerschap een cruciale rol. Op grond van een uitgebreide inventarisatie van allerlei onderliggende dimensies van de concurrentiepositie blijkt Nederland op beide punten niet positief te scoren. Dit is zorgelijk omdat internationalisering en digitalisering leiden tot een toenemende transparantie en concurrentie. De algemene conclusie is dat effectief beleid noodzakelijk is dat ervoor zorgt dat op korte

VOOR BEPAALDE
GENEESMIDDELEN GELDT
DAT ZORGVERZEKERAARS
DEZE ALLEEN HOEVEN TE
VERGOEDEN ALS AAN
NADERE VOORWAARDEN IS
VOLDAAN.

- Deze geneesmiddelen staan op Bijlage 2 van de Regeling Zorgverzekering. Zorgverzekeraars mogen zelf besluiten om vooraf te gaan controleren of aan de voorwaarden is voldaan. Mede door het nieuwe zorgstelsel wint het instellen van zo'n machtigingsprocedure aan populariteit. Een toestemmingsvereiste heeft als voordeel dat verzekeraars kunnen besparen op hun uitgaven aan geneesmiddelen. De keerzijde is dat artsen en patiënten opgezadeld worden met extra kosten. Vooral door een toename aan administratieve lasten. Deze kostenpost is voor zorgverzekeraars niet relevant. Het

Vraagtekens bij toestemmingsvereiste geneesmiddelen

gevaar bestaat daarom dat zij kiezen voor een machtigingsprocedure, terwijl dat ongewenst is wanneer de kosten en baten van alle betrokken partijen worden meegenomen. De beslissingsvrijheid die zorgverzekeraars op dit gebied hebben moet daarom worden heroverwogen. Het rapport stelt daarom voor om verzekeraars die een toestemmingsvereiste willen invoeren te verplichten dit voornemen te laten toetsen door de nieuwe Nederlandse Zorgautoriteit. Ook is verplichte standaardisatie van machtigingsformulieren wenselijk om zodoende de administratieve lasten te beperken. Daarnaast moet voorkomen worden dat artsen geneesmiddelen veelvuldig voorschrijven aan patiënten die niet aan alle nadere voorwaarden voldoen. Dit gevaar bestaat vooral wanneer deze voorwaarden door nieuwe klinische

inzichten achterhaald zijn. Verzekeraars kunnen in dat geval veel ingediende aanvragen afwijzen, terwijl artsen en patiënten hiervan de dupe zijn. Zeker omdat een afwijzing dan kan leiden tot vermijdbare gezondheidsproblemen. Periodieke herbeoordeling van de nadere voorwaarden van Bijlage 2 is daarom essentieel. Tevens kan het zinvol zijn om een nieuwe onafhankelijke commissie in het leven te roepen die het vergoedingsbeleid voor deze geneesmiddelen centraal bepaalt.

N.a.v. M. Varkevisser, E. Dijkgraaf en S.A. van der Geest: 'De maatschappelijke kosten en baten van machtigingsprocedures: de geneesmiddelen van Bijlage 2'. Medicijnfabrikant Bristol-Myers Squibb / Sanofi-aventis gaf opdracht voor dit onderzoek.

Contactpersoon: Elbert Dijkgraaf ◀

Monitoring sectorale budgetsteun

ENKELE JAREN GELEDEN IS NEDERLAND BEGONNEN MET HET DRASTISCH HERSTRUCTUREREN VAN DE HULPVERLENING AAN AFRIKAANSE LANDEN.

Voorheen werd het grootste deel van de hulp verstrekt in de vorm van financiering van projecten, die een ieder een eigen uitvoeringsstructuur hadden, geheel of gedeeltelijk buiten de overheidsdiensten. Sinds enkele jaren heeft Nederland de projecthulp aanzienlijk verlaagd en vervangen door budgetsteun. Budgetsteun bestaat uit het verstrekken van een financiële bijdrage aan het ontvangende land ter financiering van de uitvoering van een bepaald overheidsprogramma. Dat programma kan algemeen van aard zijn, - b.v. een algemeen programma ter bestrijding van de armoede - of sectoraal gericht. Zodra de overheid een aantal beleidsmaatregelen heeft genomen, stort Nederland het overeengekomen jaarlijkse bedrag in de staatskas van het ontvangende land, als bij-

drage aan de financiering van het programma. Vervolgens wordt jaarlijks gekeken of de gestelde doelen worden gehaald. Als de bevindingen positief zijn, wordt er weer een nieuwe jaarlijkse tranche uitbetaald. Eerder dit jaar heeft Nederland een vijfjarige overeenkomst met Senegal gesloten betreffende sectorale budgetsteun gerelateerd aan het programma van het Ministerie van Milieu. Die steun vindt plaats op basis van een aantal condities en te behalen doelstellingen, die betrekkingen hebben op algemeen financieel-economische beleid, de kwaliteit van het beheer van de overheidsfinanciën, en het milieubeleid. De mate waarin de doelstellingen worden behaald, wordt jaarlijks geëvalueerd. De resultaten hebben invloed op de omvang van de hulp in het volgende jaar. De Nederlandse Ambassade te Senegal heeft SEOR gecontracteerd voor het uitvoeren van deze jaarlijkse evaluaties. Begin november vond de eerste evaluatie plaats, uitgevoerd door een team van 8 consultants, waaronder 4 Senegalezen.

Contactpersoon: Martin van der Linde ◀

termijn de kosten dalen van het op prijs concurrerend MKB. Hierdoor krijgt dit deel van het MKB de tijd om zich meer te gaan richten op concurrentie op kwaliteit. Daar liggen de kansen voor het MKB op langere termijn. Dit betekent dat het lange termijn beleid zich meer moet richten op bevordering van concurrentie op kwaliteit en innovativiteit. Dit stimuleert niet alleen de omslag die nodig is in het op prijs concurrerende MKB, maar ook de concurrentiepositie van het MKB dat al op kwaliteit en innovativiteit concurreert. Het beter benutten van de exportkansen van het Nederlandse MKB vereist dat duidelijke keuzes worden gemaakt. Dit is in de eerste plaats een opdracht aan de ondernemers zelf. Tegelijkertijd kan ondernemerschap alleen tot recht komen als de externe prikkels goed staan. Dit laatste is vooral van belang omdat het beleid van de overheid vaak onvoldoende rekening houdt met de specifieke eigenschappen van het MKB.

Publicatie: http://www.mkb.nl/publicaties/beleidsnota_s/287.4339

Contactpersoon: Elbert Dijkgraaf ◀

PUBLICATIES EN BOEKBIJDAGEN

- E. Dijkgraaf en H.R.J. Vollebergh (2005), A test for parameter heterogeneity in CO2 panel EKC estimations, *Environmental and Resource Economics*, 32, 229-239

C. Teulings, L. Bovenberg en H.P. van Dalen (2005), *De cirkel van goede intenties: De economie van het publieke belang*, Amsterdam University Press

J. Goeree, E. Maasland, S. Onderstal, en J. Turner (2005), How (Not) to Raise Money, *Journal of Political Economy*, 113, 897-918

M. Varkevisser en S.A. van der Geest, Price competition among Dutch sickness funds, *Inochi-to-Kurashi*, 5, 31-45

J. de Koning, Active labour market policies: relevance, expenditure and effectiveness, SEOR workingpaper 2005/2

P. van Hoesel en J. de Koning, De markt voor beleidsonderzoek, in: P.H.M. van Hoesel, F.L. Leeuw en J.W.M. Mevissen, *Beleidsonderzoek in Nederland*, Van Gorcum, Assen, 2005 ◀

CONGRESBIJDAGEN

- 10 oktober 2005:
E. Dijkgraaf, Concurrentiepositie MKB, Congres Wereldweken ABN-AMRO, Amsterdam ◀

EVENEMENTEN

- **TLM Workshop**
In het kader van het door de Europese Commissie ondersteunde onderzoeksnetwork 'Transitional Labour Markets' is door SEOR een workshop georganiseerd onder de titel: 'Evaluation of Active Labour Market Policy: measures, public-private partnership and benchmarking'. Tijdens de workshop werden door onderzoekers uit een aantal EU-landen papers gepresenteerd. De papers zullen in een boek worden gebundeld en gepubliceerd. ◀

CWI Arbeidsmarktprognoses 2005-2010

Voor het CWI zijn regionale arbeidsmarktprognoses gemaakt. SEOR verzorgt een aantal onderdelen van deze prognoses, namelijk de prognoses van de beroepsbevolking en van het totale aantal bij het CWI ingeschreven niet-werkende werkzoekenden. Andere onderdelen worden verzorgd door ECORYS en Bureau Louter. Het CWI voert bovendien een aantal onderdelen zelf uit. De prognoses worden onder andere gebruikt voor de onderbouwing van het jaarplan van het CWI. Eind juni zijn de landelijke resultaten door CWI gepresenteerd tijdens een congres.

Publicatie: <http://www.cwinet.nl>

Contactpersonen:

Peter van Nes en Marcel Spijkerman ◀

Kosten per SW-plaats

In opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is onderzoek uitgevoerd naar de kosten per arbeidsplaats in de sociale werkvoorziening (SW). Het onderzoek is in februari 2005 afgerond. Het onderzoek diende inzicht op te leveren in de feitelijke kosten en opbrengsten per SW-plaats, de spreiding in de hoogte van de opbrengsten en de verschillende kostencomponenten, en de factoren die bepalend zijn voor verschillen in de hoogte van de kosten en de opbrengsten. Voor het onderzoek zijn uitgebreide analyses verricht op het CBS microbestand productiestructuur sociale werkvoorziening, aangevuld

met gegevens uit de WSW-monitor en een door SEOR gehouden enquête onder SW-bedrijven. Het onderzoek is begeleid door vertegenwoordigers van het Ministerie van SZW, de VNG, Cedris en de landelijke cliëntenraad. Het rapport vormt één van de inputs voor de verdere discussies over de modernisering van de WSW.

Publicatie: <http://www.minszw.nl>

Contactpersoon: Peter van Nes ◀

COLOFON

De SEOR nieuwsbrief verschijnt in een oplage van 750 exemplaren en wordt gratis gestuurd naar relaties van SEOR.

EINDREDACTIE:
Prof. Dr. Jaap de Koning
Drs. Peter van Nes

REDACTIEADRES:
SEOR B.V.
Postbus 1738
3000 DR Rotterdam
Tel. +31 (0)10 408 2220
Fax +31 (0)10 408 9650
E-mail: seor-seer@few.eur.nl
Website: www.seor.nl

SEOR B.V. en haar redactie hebben deze nieuwsbrief zorgvuldig samengesteld en gemaakt. Desondanks is het algemeen informeren medium van tijdelijke aard en kunnen aan de inhoud geen rechten worden ontleend en wordt iedere aansprakelijkheid uitgesloten.